

ERDÉLYI HÍRADÓ

Szombaton, September' 27-edikén, 1828

Columbia — Portugallia — Nagybritannia — Frantziaország — Muszkaország
A' Hartzmézöröl — Erdélyország — Hirdetés (a' Dévai Uradalom' kiarendálása)

Columbia

A' londoni Courier, jelenti: "Carthagenai levelek, jún. 20-adikáról, alig emlitenek valamit azonkívül, hogy a' történetekről, mellyek az oceanai Gyűlést felbontották, 's Bolívarnak a' legfelső hatalmat által-adták, hivatali tudósítást tesznek. Ugy-láttzik, hogy a' liberalis párt, nem tsak a' Bolívar' barátjai' plánumának szegeztek magokat ellene, hanem egy konstitutiót is javallottak, melynek fővégtárgya oda megyen-ki, hogy ötet minden státus-hatalomtól kirekessze. Azonnal dolgozott-ki Bolívarnak egy követője, Sennor Castillo, egy Ellen-konstitutiót, mellyet a' Híradóban, mint Columbiának alkalmatost, úgy béjjegeztek-meg; a' mellett, mint ő mondotta, reménylette," hogy a' hazaszeretet és okosság diadalmaskodni fognak holmi magános indulatosságokon." De, megtsalta magát, és a' dolog, a' mint láttzik, egészen más-képp' esett-ki: nem vólt hát a' más-képp' gondolkozónak egyéb hátra, mint az, hogy magokat húzzák vissza; a' mit 18 vagy 20-an el is követtek. Mely által a' Gyűlés' értekezései semmivé lettek, minthogy a' Végzése' törvénnyé-tételekhez 55 Tag kívántatik. — Ollyan kétségsbe-éjtő környületek között, úgymond a' carthagenai Híradó, tsak-egyedül az az ember védelmezhet minket a' fenyegető zivatartól, a' ki Columbát, Pérut és Boliviát a' tirannusság' körmei között

ki tsikarta. Bolívar, a' legfelső státus-hatalommal felövedezve, 's azon erővel, mellyet ollyan esetekben a' konstitutió szokott adni, egyedülvaló személj, a' ki nállunk a' békességet fenn-tarthatja. Bár sok esztendőig ülhetne az előlülői székben, mellyet ő most, 5 millió lakos' megelégedésére fogtal-el; és, vajha gyáva elfenségeinek ellenére, újj bizonyosságait mutatná buzgóságának 's nagy-lelkűségének. Szüksége van a' hazának ő-reá: és minthogy Bolívar, Szabadítója, atya és újra-felemelője annak, nem is tagadhattja ezt meg tőlle, ugyanezen vélekedésekkel lévén, nem is tagadta-meg szolgálattját. Nem messze tartózkodván Bogotához, és hihető, a' neki kedvező rendszabások' foglalatoskodását hallván, bement ő a' fő-városba, és ollyan rendkívülvaló buzgósággal fogadtatott, melynek a' legnagyobb betsület-óhajtást is ki kellett elégíteni. A' nagy piatzon, felállítottak azon napra egy fejedelmiséket, melyhez ötet diadalmi pompával vezették. Midőn abba belé ült, elfogadta a' köz Tisztviselők' és előkelő lakosok' szeretse-kívánássokat. Az ő' felelettyjében, meghatározott biztatás tündöklött, hogy ő a' hazában marad, 's maga' meghatározásának, hogy t. i. a' rá-bízott hatalomnak, hogy azt (a' hazát) megmentse 's a' lázzadást és sokfejűséget elfojtsa, hasznát akarja venni. De azomban, az is szintúgy általjában bizontalan, meg

fog-é az ő méltósága mint Dictatoré el-
lene-mondás nélkül azoktól esmértetm,
kikkel Ocannában megvetőleg bántak va-
la. Az a beszéd, a hogy minden Státus
ember és Híradó-levéll ezek ellen szaba-
don felhordanak, tsak ára szolgálhat,
hogy a tüzet hovatovább gerjeszti, és
ötet, a helyett hogy béke megtartó-
jának, — a mindennel-köz békételenség,
vagy még a haza' utóbbi feldarabolása
okának is tennék; mely hazának egy ré-
sze, monárchiai formát, más része pe-
dig köztársasági országlásmódot és konsti-
tuztiót választ magának.

Portugallia

Lissabon, aug. 20. — Az itt kö-
velkező történet nagy felindulást okozott
itt. Tegnapelőtt elmegy' a' politzia' Gen.
Intendansa D. Miguelhez, neki elébe ter-
jeszteni azt a' szükséges dolgot, hogy va-
lami rendszabást tegyenek a' tömlöztök-
ben bekapható ragadó nyavalja' elke-
rülésére, minthogy némelyekben azok
között rakásra vannak szorúlva a' rabok.
Hideg vérrrel ezt felelte: "Matar logo lo-
go (nyomon meg kell öldösní) az első
befogottakat, a' többit pedig az áfrikai
várakba küldeni: mert, szükségem lesz
nekem nem soká a' tömlöztökre, egész
sereg más személyekre-nézve. "Minden-
nap' bizodalmas gyűlést tartanak a' Ne-
cessidades palotában, a' hol Status-dol-
gok forognak fenn, 's a' hova, tsak a'
legbiztosabbaknak van bemenetek. Mind-
ezen ülésekben, szokott jelen lenni egy
titkos ángl. Ágens, a' ki igen munkás le-
velezést foljtat az országlószékkal. Ismét
megpróbálták a' Villafior, Palmella és Sam-
payo Generálok' jószágait kótyavetyélni,
de, most se szóllott hozzá, senki; ho-
lott a' fizetés' időszakait (terminusait)
igen kedvezőleg szabták-ki. A' viseu-i
Püspök azt javallotta volna D. Miguel-
nek, hogy az algarbiai nagytiszteletű 's

betsü Püspök helyett, ama' híres-harn-
gos Macedo Barátot tenné Püspöknek.
(Ez az, a' ki az utolsó ítélet' Trombi-
táját írta). — Ma-reggel az a' hír futá-
modott-el, hogy a' 4-edik gyalog-reg.
Oportóban, fellázadt volna D. Miguel
eilen. A' St. Mihály szigete' Gouverneurje
(az Açoren-nek egyik szigete, mely D.
Mig. mellett van) azt jelenti, hogy Ma-
deirában és Terceirában nagy készület-
tel vannak a' Don Miguel' hadi-szállít-
ványa ellen.

Ugyanazon nap írja egy más levél,
hogy Lissabonban veszedelmes lázadás
kezdett lenni; és hogy D. Miguelnek több
ellensége volna ott, mint-sem a' maga'
Journálja mondja. Oportoról is ugyanezt
írják, katonák, lakosok nem állhatnák-
ki az oda küldött vérengező törvény-
széket. A' következő Kurirra útál az Iró,
hogy bizonyosabbat fog írni.

Nagybritannia

Az ángl. Courier ezt mondja: "Egy-
nehány lissaboni levél említi hogy D. Mi-
guelnek szándéka volna a' D. Pedro' le-
anyát elvenni; de ez, úgymond, nem elég,
mert attól függ ha adja-é azt neki vagy
nem, mikor olyan komédiákat tsinált.

Ugyantsak a' Courier mondja, hogy
a' marokkói Tsászár ellenségesen viseli
magát az európai Hatalmak eránt. Nem
régiben 2 hajót szerzett ő Gibráltárban,
mellyeket fogdosó hajoknak készítettet-
fel. A' mint halljuk, a' tangeri ángl. Kon-
zul tudósította a' gibráltári Gouverneur-
t, hogy 2 marokkói fogdosó, Perseverance
ángl. hajót és egy austriai 's muszka ha-
jót, elfogott. A' Konzul, protestált a'
Perseverance' elvétele ellen: de a' fog-
dosók azt állították, hogy igazságosan vet-
ték azt el, mivel' nem volt neki passzusa
a' közép-tengeri hajókázásra. (de, kítől?)

London, aug. 30. — Strangford
Lord, a' Castlereagh' politikájának baj-

noka, ki magát Konst.poljban annyira kimutatta (mikor ott Követ volt), Rio-Janeiroba megyen (már, elment), hogy az angl. nemzet' betsületét és hasznát — — — — az újj világban védelmezze, minthogy az országlószéknek lehetetlen valami módot találni, mely által a' barátságí szerkezeteket Anglia és Portugall között, erőszakos rendszabások nélkül újjra fel lehessen állítani. Strangford Lord Rioban fogja Gordon Urat, ezt a' derék Diplomatikust találni; ki neki nagy segedelmére fog lenni, hogy az ő' a' legfelfő fogon tsiklandós küldtetését, mely semmivel—sem nagyobb vagy kisebb annál, hogy D. Pedro Tsászárt saját hajlandósága' megváltoztatására bírja, szerentsésen hajthassa—végre. A' ki a' brasiliai Fejedelem' characterét és hajlandóságát esmeri, és magaviseletét a' buenos-ayresi visszálkodásokban szemmel-tartotta; annak, meg kell vallania, hogy koránt—sem kis feltétei, ötet meggyőzni árol, hogy a' portugallus nemzet' szerentséje a' portugall Charta' vissza-vételétől függene, és hogy a' Maria da Gloria Infantissa' jussa a' portugall fejedelmiszékhez, a' D. Miguel' megeméretése által az ő' — — állásában, tétetne hátorságba. Egy ilyen foglatosság lett Strangford Lordnak a' része; a' ki a' portugallus konstitúziósok' siránkozásaitól kísértetve, a' D. Pedro Tsászár' Meghatalmasítottainak protestatióiról tudósítatva indult útnak Rióba, a' legszebb reménységek mellett, 's nem kételkedik, hogy Európába a' portugall Charta' vissza-vevése' Végzésével, a' D. Miguel' megerősítésével az ő' királyi méltóságában, és a' neki ígért menyasszonnyal fordul vissza. Ez a' keresett szereotse, ha azt a' portugallus nemzet megnyerhetné, és az angl. Biztos azon tudósítással menne Lissabonba, hogy D. Pedro Tsászár rá-

vette magát a' Charta' vissza-vételére, mint egyszer Stuart Lord Lissabonba azon tudósítással ment, hogy D. Pedro Tsászárnak tettett a' Chartat adni, a' kalmasint kedves lehet D. Miguelnek 's pártosainak; de, soha se, vagy nehezen gyógyíthatja—meg a' sebeket, mellyek a' portugallus nemzetet a' D. Miguel' erőszakoskodása általestek, még kevésbé felel—meg Anglia' hasznának, valamint Maria da Gloria Printzasszony' jussait sem helyeztetheti bizodalmas hátorságba. A' kereskedés, mely Pórtugallban egyedül—tsak az angl. szorgalomnál—fogva virágzott, tökéletesen elpusztult. Az okosság, melynek azt kellett volna kiáltania, D. Miguelnek és tanátsadóinak: "Semmit—se tégy' a' mi Angliának nem kedves, hogy böl dog állapotunkat kézen fogva tarthassuk, nem tartották jónak a' miguelisták' Tanátságában, és szánt—szándékkal kereste össze mindent, valami—tsak az angl. nemzetnek kárára és hosszújára szolgálhatott. Rosszult kell annak a' kereskedési járás—kelés' lelkét és menetelét érteni, a' ki azt hiszi, hogy az egybe—kötetéseket, ma, el lehetne szagatni 's hólnap ismét össze kötni; rosszult ítélt az, a' déli igen ingerlődhető nemzetekről, sebess és a' hajlandóságuak szerentsés változását teszi előre fel a' mostani hatalom—bitanglókban, a' ki róllok feltenué, hogy ők jóakarattal fogják viselni magokat azon gondolat által, az angl. nemzethez, hogy ezeknek a' Ministeriumának köszönhetik igasságtalanul nyert jószágjokat. Örökre megmarad az a' gyűlölség, mellyet Portugallban minden Anglus ellen az úttza' közepén prédikállanak; soha, igaz barátság és tisztelet, nem fog fenn állani, mely nélkül pedig nints kötés állandó, D. Mig. és pártosai között egy részről, és az angl. nemzet között más részről: 's osztán, hol van az az Anglus,

hol a' Kereskedő, ki a' maga' nyúgodalmát, saját vagyonát egy olyan országra szeretné bízni, a' hol tettés szerént országolnak, semmi törvényre nem igyelenek? Az Infantissa' jussai, még akkor is, ha a' szerentse nálla maradna, hogy D. Miguel' felesége lenne, de a' mi ellen, úgy-láttzik, már is protestál, szintúgy nem lennének bátorságban, valamint más Portugallusokéi nintsenek; — — — mert a' feleségén, kit akarattja ellen vesz' magához, valósággal nem fogja kezdeni a' megkülömböztetést, hogy hozzá nagyobb tisztelettel lenne, mint a' millyet az atya tapasztalt. Minő kevés jót ígérhetni 'bát a' Strangford Lord' Brasiliába-küldtetetésétől, ha a' van rá-bízva, hogy D. Pedrot a' portugalli konstitúzio' vissza-vételére rábeszélje, és D. Miguelt, azon feltétel alatt, hogy Maria da Gloria Infantissát férjhez vegye, mint Királyt megesmertesse, minden, részre nemhajló által fogja látni.

Frantziaország

Egy touloni levélnek, aug. 30-adi-káról, az itt következő rövid értelmét láthatni a' Moniteurben: "A' nagy tavolság miatt, mely köztünk és a' főváros között van, nem tudhatom, ha ugyanolyan nagy buzgóságot indít-e ott a' Móreaba szánt hadi szállítvány mint Frantziaország' déli részén. A' Journálok, helybe-haggyák azt, némelyik egy-átaljában, másíkok egy kis tekervénnyel, de óltsárlást, egyik-se óltsárlolja azt, mert a' közvélekedés rendkívül erőssen fedezi-fel magát ezen szállítvány mellett. De a' mi még többet ér, mint minden dítséret, a' lett-dolgok azok, ellene-állhatatlan ezeknek a' logyikájok. Az itt következőnek magam vagyok tanúja. A' 42-dik és 57-edik regementnél, mellyek a' második menetel-

hez tartoznak, az ő' mostanában lett ide érkezések-ólta, mindenikhez több legény állott 100-nál; a' 29-edikbe, mely tegnap-előtt érkezett ide, minden pillantásban forr az önkéntes legényiség, úgy-hogy, még az Öbester-sem tudja mit tegyen velek. Az, legalább, bizonyos, hogy Frantziaországban, még mind-tsak ugyanazon katonái lélek van, és hogy valamikor-tsak a' Király, a' betsület és a' haza, a' maga'szavát megtsendíti, meg fogják azt hallani.

A' második hadi szállítványt kísérő hadi hajók ezek voltak: Berry Hízné, Dido, Finisterre és Caravane (az ötödiket nem nevezi). A' 3-adik szállítványt is készítik, mely a' Trident linia-hajó' és Armide fregatte' védelme alatt, sept. 13-adika' táján nyomul a' tengerbe.

A' móreai 2-odik hadi-szállítvány, mellyet a' touloni hajótanyán az ellenkező szél vissza tartóztatott volt, sept. 2-odikán, reggeli 7 órakor ment a' tengerbe. A' ill az 3 hadi-hajóból és 49 szállítóból.

Aug. 27-edikén, délután szinte 5 órakor rogyott-le Lyonban, egy éppen fele magasságig (50 öl magas akart lenni) felépített torony, szörnyü ropogások között. Szerentsére észre vette azt negyed részórával előre Pitrat Úr, ki azt építette, 's elszóllította mellőlle az ott forgó munkásokat és más embereket. Azelőtt kévéssel egy kis leány a' torony mellett játtzodozott's a' lerogyás után nem találták.

Muszk a ország

Pétervárról jelentik aug. 30-adi-kán, hogy a' Gárda jó állapotban mendegél Bessarabián által. — ÓFge, a' Tsászár, Rudzewits Ersébet Kisasszonyt, a' gyalogreg. Generálja' leányát, attya' érdeme jutalmául, 's a' Tsászár' szeme előtt megbizonyított vitességéért, méltóztatott egy Ukas által, a' két Tsászárné ÓFgek' Ud-

vari Kisasszonyává (komorna) kinevezni. Ugyantsak a' Tsászár, szabadságot adott a' kantsatikai Gouvernemanznak, hogy külső országokkal 10 esztendeig kereskedést folytathassanak. — Amaz esméretes ánglus Utazó, Franklin Kapitány, megérkezett ide a' londoni gőzhajóval. — Rigában nagyon drágúl a' gabona. — Woronzoff Gróf, Odessában, 3 kost és 17 nyóstény juhot hozatott Angliából, a' Ruthland Hszg' híres nyájából, Odessába; mellyek a' hosszú és alkalmatlan tengeri útat könnyen kiállották.

Odessai levelek szerint, sept. 5-ödikéről, a' Tsászár ÖFge, ki 2-odikán Flora fregatte-re szállott hogy Várnába mennjen, következő éjjel, az ellenkező szél miatt ismét vissza ment Odessába, és 4-edikén, esteli 6 órakor a' földön indúlt-el Várnának. — Az idegen Követek, várták Standard fregatte' megérkezését, mely Woronzoff Gróft vitte volt Várnába hogy ára üljenek, szintúgy Varna-felé.

A' Hartzmezőri

Az odessai Journál mellett, sept. 3-odikán, Tóldalékúl e' van: "Sumlánál foljt hadidolgok, augustus 29-edikéig. — Aug. 25-ödike' éjje én, kiütött az ellenség, egyszerre mind-a'-két szárnyunkra, valamint a' Rüdiger Gen.-Helytartó' állására is, Eski-Stambulnál. — A' mi' jobb szárnyunkon végbe vihette, a' szörnyű szél' zúgása segedelmével, egyik földbástyánkhoz (redoutunkhoz) közelítését eltitkolni, melylyet tsaknem ellent-állásnélkül elfoglalt. Azon pillantatban, megtámodta a' török lovasság, egynehány rendes gyalog tsapattól segítettve, a' következő földbástyánkat, az alatt, míg egy lovas sereg a' mi' jobb horpaszunk megé törekedett kerülni. Ezt, vissza verték a' mi' Kozákaink, kiket a' lovas Vadász-osztály segített. Az ellenség' többszöri megtámo-

dásának a' mi' második földvárunkra, hasonló sorsa vólt, azon tűz erejénél fogva, mellyet a' szomszéd földvárak' valamint a' 15, 16-dik gyalog Vadász-reg. ellenek szegezett. Egy megérkezett lovas ágyúpad szakasztotta-el a' Törökök' hátrálását és leverettetéseket. Megszaladtak azok, elhagyták a' földvárat, melybe berohantak vólt, s menedék-helyet, Sumla' kőfalai között kerestek. De tsakugyan elvihették az első földvárban talált 6 ágyút, Sumlába. Ezen az oldalon veszítettünk mi 163 embert, holtban, 424-et megsebesedettekben. A' holtak között van Wrede Baró Gen.-Máyor, a' 8-adik Osztály' 3-adik Brigadája' Vezére. Az első földvárban vágta őtet le, mely a' Törökök' kezébe esett vólt; s elesett mint áldozattja, a' rábizott állás' őrsébenvaló gondatlanságának. Sajnáljuk még, amaz erős vitéz' Efemieff Obester' elvesztét is, a' 15-ödik gyalog Vadász regiment' Komendánsáét, ki, azon pillantatban, midőn katonái előtt neki rohant, hogy az elfoglalt földvárat vissza vegye, ölettegette meg. — Bal szárnyunkon, hasonló tűzzel támodták meg a' Törökök a' 7-edik sereg' legkülső horpaszát. Ugy-tettzett, szándékjok vólt Marosfálvát és az ottani szekér-tábort (Wagenburg), valamint az ezen Helység mellett felállított ispotályt elvenni. De, mind-a'-két iparkodássok füstbe-ment az ufai reg. két tsapatja' vitessége által. Az első, számára-nézve sokkal nagyobb erővel tett gyakori megtámodásában, tsak magában, több kárt vallott az ellenség, holtakban és megsebesedettekben, 500 embernél. — Itt is a' Törökök kezébe esett egy ágyú, minekutánna embereket, lovakat, melylyek azzal dolgoztak, megöltek vagy megsebesítettek vólna. — Vegre, Eski-Stambulnál, megtámodta egy török gyalog- és lovas sereg Rüdiger Gen.-Helytartót,

mellyet ő vissza vert és benne nagy kárt tett. Ezen tsaták' következésénél-fogva Witgenstein Gróf Hadmarsal szükségesnek tartott egy kellőközépre, egy isoporra tartó mozdulást, és kihívta Rüdiger Gen.-Helytartót az eski-stambuli állásból, hogy őtet, a' Sumlát bekerítő két sereghez közelíttesse. — Az ellenség, nem mulatta-el hasznát-venni a' Rüdiger Gen. hátrálásának, és a' hónap' 28-adikán, bevezetett Sumlába némely új sereget, egy élelembeli szállítványal együtt, a' tsali-kavaki országúton. Aug. 29-edikén, egész nap' tsendesség volt.

Várna előtt foljt hadi munkák. Az aug. 21-dikei tsata után, melyben Mentzikoff Hgz. oly' szerentsétlenül megsebesedett, az ostromlás' munkái a' Gen. Stáb' feje, Perovsky Gen.-Máior' vezérése alatt foljtak. — Aug. 29-edikén érkezett-meg Woronzoff Gen. -Helytartó, kit a' Tsászár' Mentzikoff Hgz. helylyet rendelt Várna mellé fő-vezérnek. — Aug. 31-edikén éjjel kiűtött az ellenség egy földsántzra, mely a' mi' lincánk' jobb horpaszát védelmezi. Vissza verte ezt a' Wellington Hgz. regementjének két kompániája. De midőn Woronzoff Gróf, a' földvárakat kerülvén, ezen védsántzhoz megérkezett, újra és nagy erővel ütöttek-ki: de, szintűgy sikeretlenül. A' Törökök sok embert vettek, és, még a' mi' tartogatott seregünk' megérkezése előtt is megfutottak. Azomban egy ellenséges szakasz hasznát-vette a' tanya' változtatásnak, és elfoglalt egy erős állást a' mi' jobb szárnyunk előtt. Őt zászlót botosított ezen állásában lobogóra, mellyeknek elvételére, a' Mobileff reg. egy Kompániája, Pavloff vitéz Kapitány vezérése alatt, önként ajánlotta magát, midőn Woronzoff Gróf ezen megtámodásra önkénteseket kívánt. Besetetedéskor elballagott

a' kompánia nagy tsendességgel, minden lövet nélkül, előfelé; meglepte az ellenséget, elvette az 5 zászlót, és bajonétal ölte-meg a' katonaság' nagy részét, mely azt az állást védelmezte. — A' Tsászár a' Sz. György-keresztjét adta Pavloff Kapitánynak, ki azt oly' betsületesen érdemlette-meg.

Aug. 30-adikán elindított Greigh Adm., midőn megtudta volna, hogy a' Törökök Neada-ban (Inada), Burgason túl, egy fegyver-tárt (arsenál) állítottak-fel, és igen sok mindenféle hadi szükségeseget gyűjtöttek rakásra, két fregattet, egy sloopot és egy kuttert, Kritzy Kapitány' parantsolattja alatt, hogy azt, ha lehet; vegyék-el és pusztítsák-el. Teljes kívánság - szeréntvaló kimenetel koronázta-meg ezen Tiszt' iparkodását. Ámbár igen mérges ellent-állásra talált ő, még is minden ágyúpadot elvett, takarékoson felszedette azokról az ágyúkat, elhozott magával 12 tágtsőjű ágyút; a' többit pedig, együl-egyig beszegeztek, az ágyú-tájjakat (lavette) összerontották, utóljára az arsenalt, minden abban volt puskaporral és más hadi eszközökkel együtt, felvettették.

Aug. 25-adikán érkezett Odessába egy Kurir Paskewits Generáltól, tudósítással, hogy ő az erzerumi Basaságban, Achasil és Toprakale *) várakat meghódoltatta. 34 zászló és egynehány ezer fogoj ezen győzödelem' diadalmi jele. Az ezért tartatott Tedeumnál jelen voltak minden Ministerek is, ŐFgeken kívül. — Azt beszéllek itt (Odessában mindenek, de, nem felelünk mellette, hogy a' Tsászár levetette volna a' nya-

* Az első, így van a' mappában: Akalziche, fekszik ide-fel északra, a' Kaukasus' határához közel; a' másik: Topraekaleh, az Eufrates' alsó ága' forrass hoz közel.

káról, a' Heytesbury Lord által Anglia' részéről ajánlott közbenjárást, a' Porta-valvaló háborúra-nézve.

A' móreai hadi szállítvány' híre nagy felindulást okozott Konst.poljban. -- A' hartzmezőről, hallgatnak a' Konst.poljikak' levelezői, azt tartván, hogy itt, többet tudhatuak mint ők. De az aug. 15-ödikéről szöllő tudósítások azt állítják, hogy egy muszka-tsoport, mely Rüdiger Gen. alatt, Eski-Stambulig (Sumla és Adrianápolj között) mert elő-nyomulni, kéntelen volt vissza húzalkodni a' sumlai fő-táborhoz.

Erdélyország

Az Erdélyben tanyázó Sásák' pusztításában foglalatoskodó egy Hivatalbeli ember' Jegyzései, ezen kártékony férgekről. -- Erdélyben, a' sáska alkalmasint legtsoportosabban telepedett-meg Ns. Torda várososa' és ezen nevet viselő Ns. Vgye' Túr, P. Csán és Koppánd nevezetű Helységeinek a' határain. Ezen sáska-sereg' elpusztításában a' F. k. Fő-Kormányozó Tanátsnak serény, bölts és hathatós Rendelése' következéséül, a' vidékekbeli Ns. Jurisdictionkból, u. m. Torda, Kološ és A. Fejér-Vgyékből, és Szabad K. Kološvár 's Ns. Torda városából, egy hét alatt, u. m. sept. 14-edikétől-fogva, ennek 20-adikáig, mindössze 25,158 ember, a' közös szenvedésből hazai elevenséggel részt-vevő Előjáróiktól tulajdon példa-adások által lelkesítette, foglalatoskodott; 's ezen egy hét alatt 9451 köböl sáskat pusztítottak-el. Ennek, az a' következése lett, hogy a' megrémült földnépe, azon borzasztó helyekről, hol a' tzel, eleinte minden bölts intézetek és emberi erő mellett is, szinte végbe-vihetetlennek tartatott, Isteben vetett bizodalom mellett, vígasztalóbb reményekkel térnek vissza, a' szinte üressen maradt, avvgay tsak a' ma-

gokkal tehetetlenektől bírattatott honjokba.

Ez a' gondoskodó ember tehát, kívánván végére-járni annak, legalább hozzá vetve, —hány sáska pusztúlhatott-el ezen egy hét alatt, figyelemmel megszámálta egy fél kupa-sáskat, 's azt 120-nak találta. Mivel' pedig hihető, hogy a' 'sákban nem voltak a' sásák oly' tömötten mint a' kupában; tehát, számláljuk a' 120-at, tsak 100-ra. Ennél-fogva, egy Hét alatt 120-716,800 darab sáskat égetett-meg —salvo errore calculi— 25 ezer 's egynehány ember. —Eddig van a' betses tudósítás: de próbáljuk-meg képzelni terjedtségmérésí módon, mennyi hújja lehetett egy olyan nemes sáska-arató héten a' mirmidonoknak. Két sáska foglal-el egymás-mellett álltában 2 quadrát hüvelyk (pollex, Zoll) területet, vagy, 1 sáska egyet. Egy quadrát öl területben van 5184 quadrát hüvejk; 1 erdélyi nyilásban (holdban, Iugerumban) 5-110,400 quadrát hüvejk. Ha a' sáska bokáig ér (mint ponyókaül mondják); van egymás' hátán, ha mathematice állának, legalább 6 (mert, élire nem-verve, van 10-12 is;). E' szerént, van egy erdélyi nyilason, a' sáska' derekánál, legalább 6-szor 5-110400=18-662,400; 100 nyilason 1,866-240000=1 milliard, 866 millio, 240 ezer sáska. Valjon nem terített volna-é be a' Torda-vidéki minden sáska, — sechs Mann hoch — bokáig érve, 100 erdélyi iugerumot? —hogy megtudjuk, mennyire mehettünk egy hét alatt.

Bukurest' vidékéről, sept. 18. — A' Muszkák nagyon meghunyászkodtak; nem olyan nagy Executorok már, mint eleinte voltak, de nem is adnak többé annyira rajtok az Oláhországiak mint eddig; nagyon megbáták az Oláhok, hogy a' muszkákat oly' barátságosan fogták volt; most már, a' Porta' kedvét akar-

nák minden módon megnyerni, olyanok, mint a' denevérek. Serviában, Bosniában, Bulgariában nagyon zúg a' nép, 's mind a' Muszkák ellen akarnának teljes erővel felkelni. A' Muszkának, sehol sints most elég ereje: az egész serege Sumla és Várna körül van. Sumla, még áll, magok a' Muszkák sem reménylik, hogy megvehessék, hanem ha Miklós Tsászár újjabban és felette nagy erővel jönnekiek segítségekre, mert a' Törökök minden nap szaporodnak, csoportonként nevedekik Táborok. Bukarestben föl-vást beszéltek, hogy ezen hónap' 2-odikán Várnát megvették volna; de egy onnan jött levél meghazudtolja, mert így ír: Várna egy, inkább hosszú mint széles erdő mellett fekszik, hol a' Pejusus vize a Danfine vizével a' Tengerbe ömlik. Ezen erdőt a' Muszkák, az igaz, körül vették volt, és sántokat is készítettek; de a' Várnában lévőket kijöttek, a' Muszkákra tápták, 's nekik a' szégyen mellett, nagy veszteséssel kellett hátrálniok. A' tengeren, muszka hajók is mutatták volna magokat, mert az lenne szándékjok, hogy a' Tengerről ostromolják Várnát; de ebből sem lesz, könnyű szerrel semmi, mert napkeletről Galatz vára által (??) igen jól védelmezethetik, és nagy vigyázattal védelmezik is; észak-nyúgotról, sok hegyek, dombok

zárják körül, és Várnának fekvése úgy is völgyben esvén, a' Devina mtsárok miatt könnyű szerrel nem is férhetnek hozzá, 's ezen mtsárba, a' Várna' elő megtámadásakor, felette sok Muszka veszett bele. — A' Szultán megérkezett(?) Adriánapoljba; a' Törökök még egyszer anynyi bátorságot kapván, tökéletesnek hiszik a' Muszkán győzelmeket (ha más Hatalom nem segíti). — A' Forró melegség 10-iktől fogva, felette nagy grádussal hűg; magok az oláhországiak, rég' nem értek oly' hűv nyarat (Szebenben is 12-én és 15-án hirtelen oly' meleg lett, hogy még a' kanikulai napokban sem volt külömb; de 14-én, eső lett, és 17-ik 18-ik úgy meghűlt, a' fogarasi Havasok tele vannak hóval, de még a' Szebeni is egész' az aljáig). Miklós Tsászár még nem érkezett-meg a' táborhoz, pedig Sumlánál, mint a' Sidók a' mesiazt, úgy várják. Talán a' jövő Postán valami bizonyosabbat is hallunk.

Külömbféle

Sottlandban, Dunfermline-hez közel nagy jégzápor esvén, vilámokkal elegy, az a' nagy különösség történt benne, hogy egy leeseit darab jég, melynek a' formája tornyodzó vagy conus volt, és ugyanolyan formájú darabokból volt egybe-ragadva, 2fontot és 2lót nyomott. Belfastban, 50 esztendővel ezelőtt 20, most 20 ezer kathol. lakik.

Státuspapírosok' Foljamatja

	Ezüstpénzben		
Béts, Sept.	16	17	18
Bank-Oblig. 2/1 pC.	48.3/8	- 48.3/8	- 48.3/8
Pengőpénz-Obl. 5 pC.	95.9/16	- 95.9/16	- 95.5/8
Roths. 1820, 100 f. CP. 155	—	—	—
Partial. 1821. Ua.	—	- 126. —	- 126. —
Bankaktia, 1000 f. CP.	1093.1/2	- 1097.2/3	- 1093.4/5
Páris, Sept.	8	9	—
Consols 5 pC.	108.90	- 108.75	—
Ugyanaz 3 pC.	73.75	—	—
Bank-aktia, 2000 Fr.	—	—	—

	Ezüstpénzben		
London, sept.	5	6	—
Consols, 3 pC.	- 88.1/8	- 88.1/4	—
Stocks-Premie, /Sh.	—	—	—
Brasiliai Bons	- 63 1/4	- 63.1/2	—
Buenos-Ayresi	—	—	—
Columbiai	- 24.1/2	—	—
Mexikói	—	—	—
Portugalli	- 54.1/4	- 54.1/4	—
Muszkaországi	- 93.7/8	- 94.1/4	—
Görögországi	—	- 19.1/4	—